

EVALUAČNÍ ZPRÁVA iniciativy EOSC CZ ZA ROK 2024

Sekretariát EOSC CZ, únor 2025

Obsah

Úvod	2
1. Souhrnná roční zpráva o realizovaných aktivitách a výstupech	3
1.1 Realizované aktivity v roce 2024	3
1.2 Klíčové výstupy iniciativy EOSC CZ v roce 2024.....	4
2. Evaluační report implementace EOSC v ČR.....	6
2.1 Oblast: Národní a mezinárodní kontext	6
2.2 Oblast: Komunita	7
2.3 Oblast: PR, komunikace a marketing	9
2.3.1 Komunikační kanály	9
2.3.2 Webové stránky eosc.cz.....	10
2.4 Oblast: Upskilling, vzdělávání a školení.....	11
2.5 Oblast: Infrastruktura NDI, Data a metadata	12
2.6 Monitoring pro EOSC Asociaci.....	13
2.6.1 EOSC Observatory	13
2.6.2 Contributions to additional activities 2025	13
2.6.3 Biennial KPI Survey for EOSC Partnership.....	14
3. Evaluační report činnosti PS EOSC CZ	14
3.1 Fungování PS EOSC CZ, volby vedoucích PS iniciativy EOSC v ČR	14
3.2 Souhrn činnosti: administrativně-technická podpora PS EOSC CZ	17
3.3 Souhrn činnosti: EOSC CZ networking.....	17
3.4 Souhrn činnosti jednotlivých PS EOSC CZ.....	18
3.2.1 PS Architektura národní datové infrastruktury (ANDI).....	20
3.2.2 PS Metadata (Metadata).....	20
3.2.3 PS Základní služby (CORE)	21
3.2.4 PS Vzdělávání a lidské zdroje (EDU).....	21
3.2.5 PS Bio/zdraví/potraviny (BHF)	22

3.2.6 PS Materiálové vědy a technologie (MATECH)	22
3.2.7 PS Data management pro umělou inteligenci a strojové učení (D4AI)	23
3.2.8 PS Sociální vědy (SOC)	24
3.2.9 PS Fyzikální vědy (PHY)	24
3.2.10 PS Humanitní vědy a umění (HUMA)	25
3.2.11 PS Enviromentální vědy (ENVI)	25
3.2.12 PS Citlivá data (SENSI)	26
4. Evaluační report mezinárodního prostředí EOSC v souvislosti s implementací EOSC v ČR	27
4.1. Principy a cíle mezinárodní spolupráce iniciativy EOSC CZ	28
4.2 Zapojení do mezinárodních aktivit v roce 2024	29
5. Doporučení pro implementaci EOSC CZ	30
5.1 Závěry z roku 2024	30
5.1 Výhled na rok 2025	31
6. Školící, vzdělávací akce a metodická podpora 2024	32

Úvod

Rok 2024 je druhým rokem systémové implementace iniciativy European Open Science Cloud (EOSC)¹ v České republice. Význam implementace EOSC v ČR daleko přesahuje samotné vybudování infrastruktury a služeb pro výzkumná data. Současné mechanismy, které vědecká komunita používá pro šíření výsledků výzkumu, a přístupy k hodnocení kvality vědeckých zjištění, se nacházejí v krizi. Hodnota výzkumných dat je značně omezená jejich heterogenitou a nedostatečnou standardizací, což vede k nízké reprodukovatelnosti a brání dalšímu vědeckému pokroku. Iniciativa EOSC CZ tedy představuje příležitost pro zásadní změnu ve způsobu realizace vědy.

K již realizovaným projektům IPs EOSC-CZ a CARDS (Czech Academic Research and Discovery Services)² se připojil projekt NRP (Národní repozitářová platforma pro výzkumná data)³, který zajistí klíčovou infrastrukturu pro správu výzkumných dat a přispěje k postupnému zlepšení národního výzkumného prostředí v této oblasti. V současné době se také připravuje podání projektu do výzvy Open Science II⁴. Následující kapitoly poskytují přehled o tom, jaký byl rok 2024 pro iniciativu EOSC CZ.

¹ Registrační číslo: CZ.02.01.01/00/22_004/0007682

² Registrační číslo: CZ.02.01.01/00/22_004/0007682

³ Registrační číslo: CZ.02.01.01/00/23_014/0008787

⁴ https://opjak.cz/vyzvy/vyzva-c-02_24_030-open-science-ii/

1. Souhrnná roční zpráva o realizovaných aktivitách a výstupech

Rok 2024 byl ve znamení pokračování budování základu národního zázemí pro oblast správy výzkumných dat v České republice společně s pokračující aktivní komunikací směrem k vědecké komunitě. Hybatelem těchto aktivit byly dva navzájem komplementární národní individuální systémové projekty (IPs) EOSC-CZ (koordinace Masarykova univerzita) a CARDS (koordinace NTK), ke kterým se na začátku roku 2024 přidal projekt Národní repozitářové platformy pro výzkumná data (NRP), kterou koordinuje sdružení CESNET.

Díky realizacím aktivit projektů EOSC-CZ a CARDS byla zapojena vědecká komunita (viz souhrn činností jednotlivých PS EOSC CZ) a bylo vytvořeno zázemí pro nastupující technickou infrastrukturu NDI, kterou vyvíjí a přináší projekt NRP. Tato infrastruktura pak umožní efektivní práci s výzkumnými daty a podpoří nové formy spolupráce napříč vědeckým prostředím.

Z pohledu připravenosti českého prostředí na to, co nás v oblasti správy výzkumných dat čeká v následujícím období, byl rok 2024 rokem klíčovým zejména z pohledu posílení kapacit, ať už lidských tak procesních, ale zejména v prohloubení další komunikace směrem k vědecké komunitě a zapojení se do činností iniciativy EOSC CZ.

To vše napomáhá národní podpoře rozvoje Open Science (otevřené vědy) zejména v oblasti správy výzkumných FAIR dat.

1.1 Realizované aktivity v roce 2024

1. Zahájení projektu NRP (leden 2024)
2. Volby vedoucích pracovních skupin pro období 2024-2026 (březen 2024)
3. Spuštění Národního metadatového adresáře (březen 2024)
4. Nákup hardware NMA (duben 2024)
5. Realizace dotazníkových šetření pro EOSC Asociaci: EOSC Observatory, EOSC AAP/AAR a EOSC KPI Biennial survey
6. Zahájení setkávání ve formátu EOSC CZ Networking (červen 2024)
7. První fyzické setkání komunity data stewardů (září 2024)
8. Mezinárodní konference PIDfest 2024 (červen 2024)
9. Spuštění národní repozitáře pro výzkumná data (červen 2024)
10. Dokument výstupy a provazby projektů Open Science (září 2024)
11. Vznik dokumentu: Aktuální podmínky pro napojení repozitářů do NRP a NMA (říjen 2024)
12. Zapojení iniciativy EOSC CZ do Open Science weeku 2024 (říjen 2024)
13. Realizace Národní konference EOSC CZ (Od úložišť k repozitářům, listopad 2024)
14. Cost-benefit analýza zaměřená na adopci perzistentních identifikátorů v českém výzkumném prostoru (podzim 2024)
15. Redesign webu eosc.cz (verze 2.0, listopad 2024)
16. Spuštění mapy data steward České republiky (prosinec 2024)

17. Vznik Manuálu začínajícího data stewarda (prosinec 2024)
18. Zahájení kampaně “Identifikuj se” pro data stewardy (prosinec 2024)
19. Realizace 17 školicích aktivit (16 školení, 1 konference)
20. Koordinace komplementárních projektů IPs EOSC CZ, IPs CARDS a NRP a zajištění souladu s přípravou projektu do výzvy Open Science II v koordinaci se zapojenými partnery
21. Příprava základního metadatového modelu pro popis výzkumných dat

1.2 Klíčové výstupy iniciativy EOSC CZ v roce 2024

Komunity a pracovní skupiny EOSC CZ

V roce 2024 došlo k rozvoji systémového přístupu k práci s cílovou skupinou vědeckých pracovníků, jak ve formě zapojení dvojnásobného počtu osob podílejících se na činnosti pracovních skupin EOSC CZ oproti minulému roku, tak i dalším rozvojem komunity data stewardů. Toto vše potvrzuje pokračující narůstající zájem cílové skupiny iniciativy EOSC CZ, vědecké komunity, o téma správy výzkumných dat v ČR.

Spuštění Národního metadatového adresáře (NMA)

V březnu 2024 byl v pilotním režimu spuštěn Národní metadatový adresář, který je společným výstupem projektů IPs EOSC-CZ a CARDS. Jeho hlavním posláním je agregovat metadata z repozitářů v Národní datové infrastruktuře a tím podpořit vyhledatelnost výzkumných dat v budovaném národním prostředí.

Zahájení realizace projektu Národní repozitářové platformy pro výzkumná data (NRP)

V lednu 2024 začala realizace projektu Národní repozitářové platformy pro výzkumná data. Tento projekt má za cíl vybudovat jádro Národní datové infrastruktury (NDI) a přinést vědecké komunitě nástroj pro tvorbu repozitářů v rámci repozitářových systémů CESNET-Invenio, CLARIN-DSpace a ASEP/ARL. Zároveň je tento projekt zaměřen na rozvoj základních služeb NDI ve smyslu podpory pro Data Management Plány, rozvoj Autorizační a autentizační infrastruktury (AAI), licence, napojení přístrojů, kyberbezpečnostní zázemí, apod. Neméně důležitou součástí je i princip „train the trainers“, který přináší důležitý rozvoj lidských kapacit, které se do budoucna společně s vědeckou komunitou o správu vědeckých dat budou starat.

Práce byly zahájeny ve všech klíčových aktivitách a podaktivitách. Jako hlavní výstup je možné uvést pilotní verzi catch-all datového repozitáře (Národní repozitář: data),⁵ kde je již možné nalézt záznamy konkrétních datových sad. Metadata o těchto datech jsou k dispozici i v pilotní verzi Národního metadatového adresáře⁶, který harvestuje metadata nejen z catch-all

⁵ <https://data.narodni-repozitar.cz/>

⁶ <https://nma.eosc.cz/>

repozitáře, ale postupně i z dalších dnes dostupných zdrojů. Projekt NRP začal v lednu 2024 a hlavní výstupy budou součástí zprávy za rok 2025 a dále.

Vzdělávání v oblasti správy výzkumných dat a jeho dopad na vědeckou komunitu.

V roce 2024 proběhlo 16 školení pořádaných Školicím centrem EOSC CZ, které směřovaly k rozšíření znalostí cílové skupiny v oblasti správy výzkumných dat. Proškoleno bylo celkem 1707 účastníků. Spoluprací s komunitou data stewardů došlo k synergickým efektům a propojení výzkumné a výzkum podporující komunity v oblasti správy výzkumných dat. Díky vzdělávání a aktivní práci s komunitami se nám daří postupně téma výzkumných dat zasazovat do širšího kontextu vědecké práce.

Zahájení přípravy projektu do výzvy OP JAK: Open Science II

V roce 2024 byla spuštěna výzva OP JAK: Open Science II a s tím souvisí i zahájení přípravy projektu do této výzvy ve spolupráci s PS EOSC CZ a širší akademickou a výzkumnou komunitou. Na základě konsensu napříč vědeckým ekosystémem si přípravu projektu do výzvy Open Science II vzala na starosti Univerzita Karlova. Cílem projektu, který bude podán v roce 2025 a s plánovaným zahájením v říjnu 2025 je podpořit rozvoj tematických orientovaných repozitářů a oborových clusterů reprezentovaných tematickými PS EOSC CZ.

2. Evaluační report implementace EOSC v ČR

Implementace iniciativy EOSC v České republice, je mnohoúrovňový proces, který není vázán na jednu jasně ohraničenou oblast, ale pokrývá širokou paletu oblastí napříč výzkumnou sférou, s přesahy do běžného života společnosti. Tento proces nelze omezit na jedinou disciplínu, ale zahrnuje řadu aktivit, jejichž společným cílem je zlepšit správu výzkumných dat a usnadnit efektivnější sdílení vědeckých informací. V kontextu celé iniciativy se tedy jedná o zapojení osob a institucí napříč ČR, se kterými je nutné spolupracovat a sledovat jejich postup v adopci principů otevřené vědy, zejména poté v oblasti FAIR dat a EOSC.

Rok 2024 byl pro iniciativu EOSC CZ klíčový z hlediska přípravy zázemí pro budování infrastruktury pro vědecká data. Toto budování zázemí spočívalo zejména v aktivizaci vědecké komunity, a to prostřednictvím systematického zapojování jednotlivců a institucí do pracovních skupin EOSC CZ, které přinášely poznatky a vstupy do jednotlivých projektů iniciativy. Vědeckou komunitu se dařilo cíleně oslovovat prostřednictvím realizovaných školení od Školicího centra EOSC CZ.

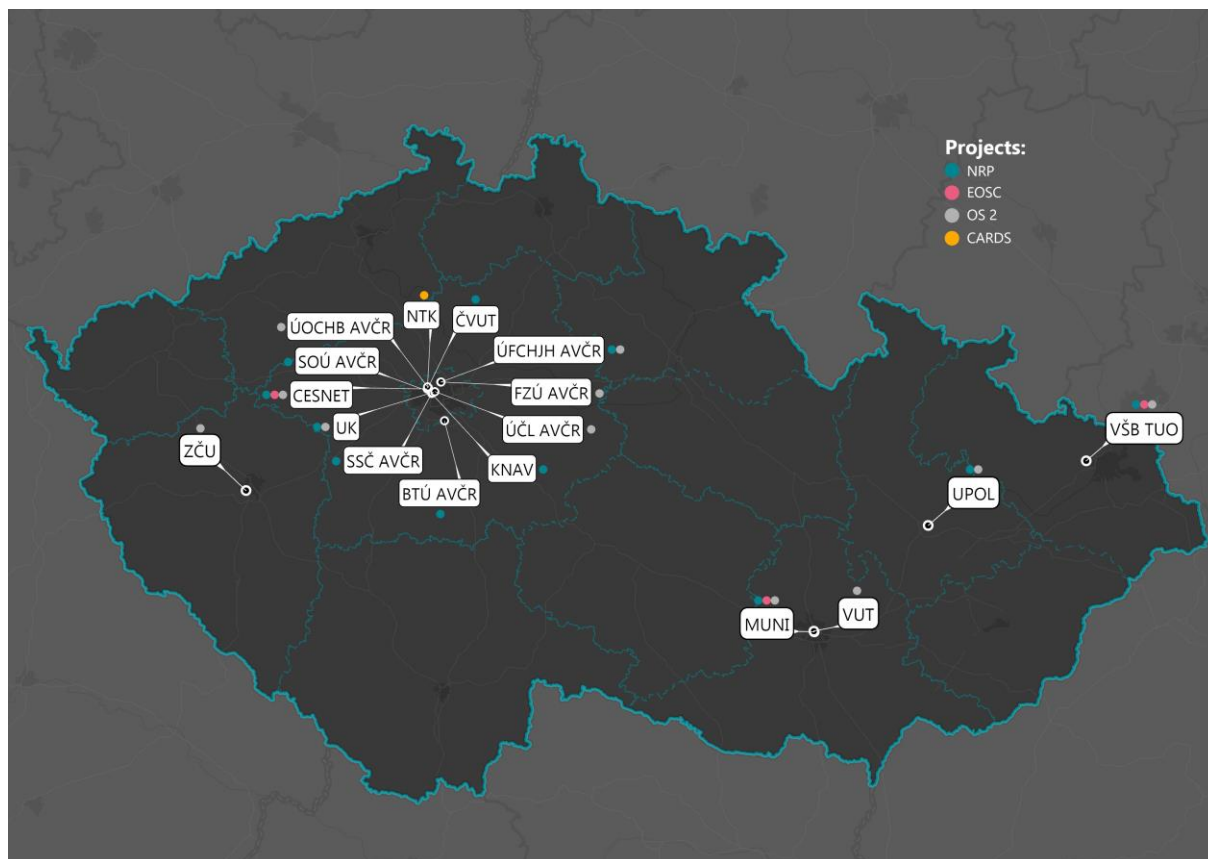
Důležitou součástí byla také mezinárodní spolupráce. Česká republika se aktivně podílela na evropských šetřeních a přispívala daty o svém pokroku v implementaci EOSC, a to v souladu s evropskými strategiemi v oblasti otevřených dat, Evropského výzkumného prostoru (ERA) a rozvoje velkých výzkumných infrastruktur (ESFRI). Monitoring evropských politik byl klíčový pro zajištění souladu Českých aktivit s těmito iniciativami.

Rok 2024 tedy byl rokem, kdy jsme sledovali změny v postojích vědecké komunity k oblasti správy FAIR výzkumných dat a otevřené vědy prostřednictvím aktivit jednotlivých projektů. Tyto aktivity (a vývoj iniciativy EOSC CZ) jsou prezentovány na webu eosc.cz v sekci EOSC CZ v datech.⁷ Níže jsou uvedeny a rozebrány některé z nich.

2.1 Oblast: Národní a mezinárodní kontext

Iniciativa EOSC CZ má základy postavené na koordinaci projektových partnerů v rámci jednotlivých projektů. K dosavadním řešitelům IPs EOSC-CZ (MU, CESNET, VŠB-TUO) a IPs CARDS (NTK) přibyl v roce 2024 projekt NRP (CESNET, MU, UK, UPOL, VŠB-TUO, ČVUT, ÚFCHJH AVČR, KNAV, BTÚ AVČR, SSČ AVČR, SOÚ AVČR). Reálné obrysy začíná nabývat i konsorcium partnerů ve výzvě OS II (VŠB-TUO, UPOL, MUNI, VUT, ÚČL AVČR, ÚFCHJH AVČR, ÚOCHB AVČR, CESNET, UK).

⁷ <https://www.eosc.cz/o-nas/eosc-cz-v-datech>

Obr. 1: Partneři běžících nebo budoucích projektů iniciativy EOSC CZ

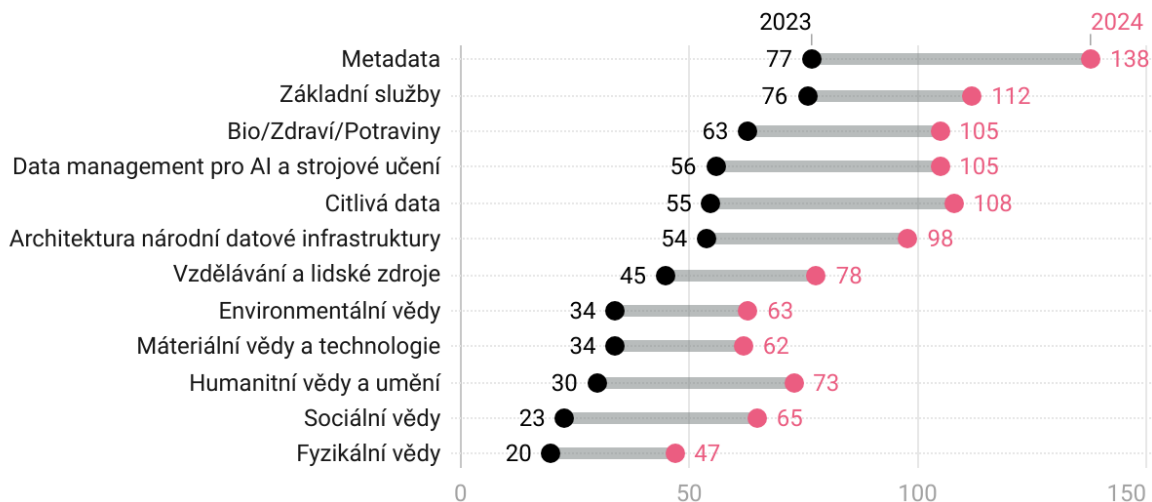
Z hlediska mezinárodní spolupráce je důležitým ukazatelem zapojení českých expertů do pracovních skupin EOSC Asociace. Pracovní skupiny tvoří expertní základnu European Open Science Cloud a týmy složené z odborníků z celé Evropy jsou zásadní pro rozvoj klíčových oblastí implementace EOSC. V roce 2024 se stal Jiří Marek (MU) místopředsedou PS pro technickou a sémantickou interoperabilitu, která se zaměřuje na propojení uživatelů s daty a službami EOSC Asociace. Místopředsedou PS pro zdravotnická data se stal Petr Holub BBMRI-ERIC/MU). Tato pracovní skupina řeší otázky týkající se interoperability a využití zdravotních dat ve výzkumu v souladu se zásadami FAIR.

2.2 Oblast: Komunita

Nejvýznamnější komunitou v celé iniciativě EOSC CZ jsou nyní Pracovní skupiny EOSC CZ. V roce 2024 se téměř zdvojnásobil počet členů (260-->479), přičemž nárůst v některých skupinách byl více než 100 % (Fyzikální vědy, Sociální vědy, Humanitní vědy a umění). Nejpočetněji zastoupenou skupinou je PS Metadata se 138 členy.

Počet členů v PS EOSC CZ

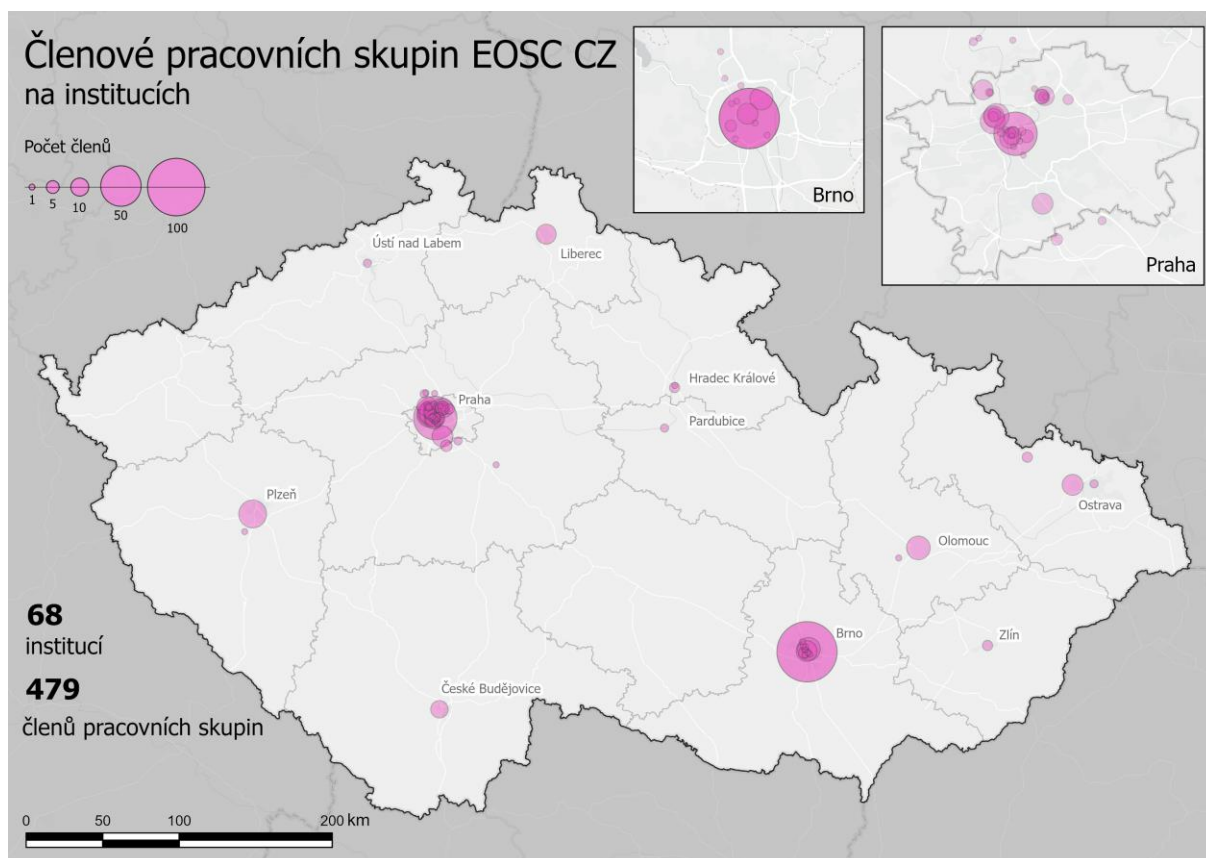
k 31.12. 2023 a 2024

Source: Sekretariát EOSC CZ • Created with Datawrapper

Obr. 2: Počet členů v PS EOSC CZ, k 31. 12. 2024

Z hlediska počtu zastoupení institucí, ze kterých jsou členové PS EOSC CZ, došlo k nárůstu ze 45 na 68. V tomto ohledu je nutné konstatovat, že mezi zapojené instituce řadíme pouze výzkumné organizace dle § 33a zákona č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Obr. 3: Zapojené instituce do PS EOSC CZ, k 31.12.2024

Další významnou komunitou je komunita data stewardů, která je klíčová pro FAIR správu výzkumných dat na výzkumných institucích. Role data stewarda zatím není definovaná v katalogu povolání MPSV (CZ ISCO). Vzhledem k nutnosti etablování této pracovní pozice a zjištění stávajícího počtu data stewardů na institucích byla vytvořena webová stránka (<https://www.eosc.cz/komunity/data-stewardi>), jejíž součástí je dotazník a doprovodná mapa. K 31. 12. bylo zaznamenáno 39 respondentů, tedy 39 osob, které se identifikují jako data stewardi. Očekáváme další nárůst odpovědí v roce 2025.

2.3 Oblast: PR, komunikace a marketing

Tato oblast monitoruje iniciativu EOSC CZ z hlediska množství oslovených osob a zapojených institucí skrze komunikační kanály. V průběhu roku 2024 bylo rozesláno 11 newsletterů, vydáno 11 rozhovorů se zástupci vědecké komunity a publikováno 201 příspěvků na sociálních sítích LinkedIn a X.

2.3.1 Komunikační kanály

V roce 2024 byly rozvíjeny čtyři hlavní komunikační kanály: Newsletter, LinkedIn, síť X a YouTube. Všechny tyto kanály zaznamenaly významný nárůst v počtu sledujících a v počtu interakcí, což reflektuje snahu o zkvalitnění a rozšíření komunikace směrem k cílovým skupinám. Níže uvádíme klíčová zjištění:

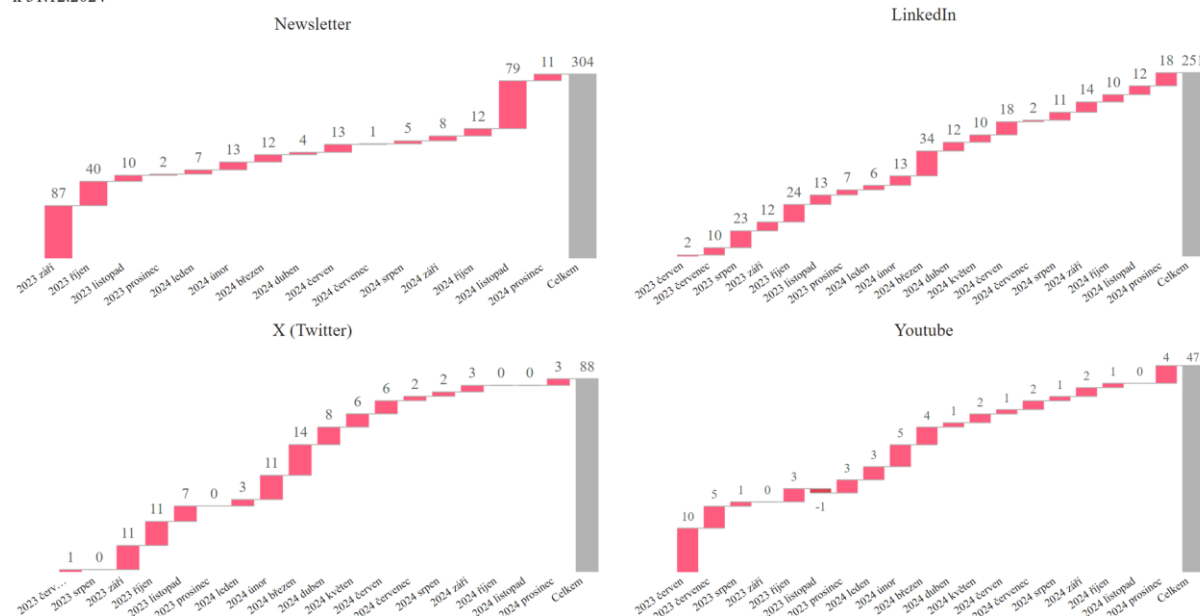
Newsletter dosáhl na konci roku celkového počtu 304 odběratelů, z nichž 290 odebírá českou a 14 anglickou verzi. Přibližně polovina odběratelů jsou členové pracovních skupin. Za sledované období vzrostl počet odběratelů o 122 %. Průměrná míra prokliku se v roce 2024 zvýšila na 46 %, což je o 2 % více než v roce 2023. Podařilo se tedy navýšit počet odběratelů a zároveň udržet vysokou úroveň zájmu o obsah.

LinkedIn se v roce 2024 stal klíčovým kanálem pro interakci s odbornou komunitou. Počet sledujících vzrostl na 251, což představuje nárůst o 176 % oproti roku 2023. Průměrná míra zapojení, tedy poměr interakcí uživatelů s obsahem k celkovému počtu zobrazení, dosáhla 36 %, což je výrazné zlepšení oproti 8 % v roce 2023.

Síť X zaznamenala v roce 2024 nárůst sledujících o 193 %. Celkový dosah příspěvků činil 45 000 zobrazení, což překonává 30 000 zobrazení na LinkedInu. Nicméně míra zapojení na této platformě poklesla z 5,6 % v roce 2023 na 2 %.

Počet odběratelů kanálu YouTube vzrostl v roce 2024 o 123 %. V roce 2024 bylo přidáno 23 nových videí, která dohromady zaznamenala 66 000 zobrazení a 3 000 zhlédnutí. Průměrná míra sledování dosáhla 12 % délky videí, tedy přibližně 14 minut.

Měsíční přírůstky odběratelů rozdělené podle komunikačních kanálů
k 31.12.2024

Obr. 4: Odběratelé/sledující sociálních sítí a newsletteru, k 31.12.2024

2.3.2 Webové stránky eosoc.cz

Web eosoc.cz je základním přístupovým bodem pro získávání informací o správě výzkumných dat. Webová stránka se v průběhu roku 2024 transformovala ze stránky poskytující informace

o projektech IPs EOSC-CZ a CARDS na platformu celé iniciativy EOSC CZ. Výraznou změnou bylo rozšíření sekce „O nás“, kde jsou nově informace o všech aktuálních projektech iniciativy: CARDS, EOSC-CZ a NRP. Byly vytvořeny nové sekce, například „EOSC CZ v datech“, která obsahuje klíčová čísla a vizualizace o aktivitách iniciativy EOSC CZ, včetně zapojených institucí, velikosti pracovních skupin a školicích aktivitách apod. Dále vznikla sekce pro komunitu data stewardů, která nabízí přehled role data stewardů, jejich význam pro vědeckou komunitu a mapu data stewardů v České republice. Nově vznikla také sekce „Služby“, která přehledně mapuje dostupné služby podporující správu vědeckých dat v ČR a které jsou již nyní dostupné pro cílovou skupinu. V neposlední řadě prošla redesignem i stránka „Školení“ (dříve Školící centrum), která nyní zahrnuje nejen informace o vlastních školeních, ale i vzdělávací materiály a odkazy na zahraniční zdroje, čímž dále rozšiřuje nabídku podpory pro vědeckou komunitu. Tyto změny přispívají k lepší prezentaci iniciativy a usnadňují uživatelům přístup ke klíčovým informacím a zdrojům v oblasti správy výzkumných dat.

Tomu odpovídá i celkové zvýšení návštěvnosti – v roce 2024 bylo zaznamenáno 21 365 návštěv, což je o 13 000 víc oproti předchozímu roku. Mezi návštěvníky dominovali uživatelé z Česka, Slovenska, Rakouska, Německa a Polska, celkem uživatelé z 49 různých zemí, což potvrzuje mezinárodní dosah projektu a důležitost dvojjazyčné (ČJ, AJ) komunikace celé iniciativy. Uživatelé na stránce strávili v průměru 3 minuty a 50 sekund.

2.3.2.1 Kampaň: Volby vedoucích pracovních skupin pro období 2024-2026

Součástí komunikace jsou i kampaně k důležitějším tématům. Jedním z těchto témat byly volby vedoucích pracovních skupin, jež proběhly v březnu 2024. Ty proběhly v souladu se „Statutem a Jednácím řádem pracovních skupin iniciativy EOSC v České republice“, který stanovuje povinnost volby vedoucích každé dva roky. Na webu eosc.cz byla vytvořena informační stránka, která podrobně popsala důležitost voleb, jejich průběh, pravomoci a odpovědnosti vedoucích. Součástí komunikace bylo také video shrnující klíčové informace, dvě tiskové zprávy (o volbách a jejich výsledcích), pět aktualit a příspěvky na sociálních sítích (LinkedIn, X).

2.4 Oblast: Upskilling, vzdělávání a školení

V roce 2024 bylo zorganizováno celkem 17 vzdělávacích aktivit, včetně konference EOSC CZ, na které se přihlásilo téměř 1 200 unikátních zájemců z 97 výzkumných institucí. Na školení se zaregistrovali rovněž zájemci z institucí veřejné správy (MŠMT, zástupci krajských úřadů) a také zájemci ze zahraničí, zejména pak ze Slovenské republiky (Centrum vedecko-technických informací). Dopad školicích aktivit tedy přesahuje hranice vědecké komunity ČR.

Účastníci měli po každém školení možnost poskytnout zpětnou vazbu k jeho obsahu. Průměrné hodnocení dosáhlo 8,3 bodu z 10. Aktivita byly celkově hodnoceny jako přínosné a dobře připravené, zejména díky odbornosti přednášejících, kteří byli často oceňováni pro své

hluboké znalosti a schopnost jasně a srozumitelně představit probíraná témata. Velmi pozitivně byla hodnocena užitečnost praktických ukázek, konkrétních příkladů a možností zapojení do diskuse.

Součástí zpětné vazby byly i četné návrhy na zlepšení a nová témata školení. Organizace vzdělávacích aktivit byla hodnocena jako profesionální a účastníci byli s průběhem velmi spokojeni. Velmi pozitivně byla vnímána i možnost následného přístupu k prezentacím na webových stránkách a možnost zhlédnutí záznamů na síti YouTube.

2.5 Oblast: Infrastruktura NDI, Data a metadata

Hlavní výstupy technické infrastruktury NDI přinese projekt NRP, který začal v lednu 2024. Práce byly zahájeny ve všech klíčových průřezových komponentách Národní datové infrastruktury. Jádrem NDI je catch-all datový repozitář (Národní repozitář: data),⁸ který bude sloužit jako “repozitář poslední volby” pro long-tail uživatele, a po přechodnou dobu rovněž jako prostředí pro vybrané uživatelské skupiny, které své oborové a tematické repozitáře teprve připravují. Přístup do repozitáře pro vkladatele je řízen pomocí e-INFRA AAI, uložené a finalizované záznamy jsou veřejně dostupné.

Metadata o datech v repozitářích jsou k dispozici v pilotní verzi Národního metadatového adresáře⁹, který harvestuje metadata nejen z catch-all repozitáře, ale postupně i z dalších dnes dostupných zdrojů.

Probíhají práce na vývoji a implementaci repozitářových systémů CESNET-Invenio, ASEP/ARL i CLARIN-DSpace. Ke konci roku 2024 bylo připraveno pilotní prostředí pro nasazení testovacích verzí repozitářů s Ceph a Kubernetes na zdrojích e-INFRA CZ (úložiště a prostředí pro běh aplikací).

Rovněž vznikla první verze nástroje pro správu metadatových profilů (Dataspecer¹⁰). Pro splnění podmínek, za kterých bude možné ukládat a poskytovat data ve vybraném repozitáři, byla vytvořena depoziční licenční smlouva.

Pro správu dat v NRP vznikla analýza popisující požadavky na rozvoj a implementaci nástroje Data Stewardship Wizard (DSW). Tento nástroj je klíčový pro správu dat a jejich řízení po dobu jejich životního cyklu. Analýza zahrnuje technické vylepšení, tvorbu obsahu přizpůsobeného potřebám NRP a rozvoj integrací s dalšími službami.

Milníky projektu je možné nalézt na časové ose: <https://roadmap-nrp.cloud.e-infra.cz/>.

⁸ <https://data.narodni-repozitar.cz/>

⁹ <https://nma.eosc.cz/>

¹⁰ <https://dataspecer.com/>

2.6 Monitoring pro EOSC Asociaci

2.6.1 EOSC Observatory

EOSC Observatory je nástroj EOSC Steering Board (EOSC SB) pro monitorování politik, postupů a dopadů souvisejících s evropským cloudem pro otevřenou vědu (EOSC). Pomáhá komunitě EOSC sledovat postup implementace EOSC/OS v celé Evropě, členským státům a přidruženým zemím pomáhá sledovat provádění a využívání EOSC/OS na vnitrostátní úrovni, a poskytuje podporu pro tvorbu a monitoring relevantních politik, postupů a financování EOSC/OS.

Podklady za jednotlivé členské státy jsou každoročně sbírány prostřednictvím *Survey on National Contributions to EOSC and Open Science*, který členské země vyplňují v průběhu března. Výstupy z dotazníku za jednotlivé země jsou k dispozici prostřednictvím vizualizací na stránkách EOSC Observatory – počet a typ výsledků výzkumu v otevřeném přístupu, objem finančních prostředků vynaložených na otevřenou vědu (OS) a zavedené politik na provádění a podporu OS apod. Data z roku 2023 byla za ČR v roce 2024 zaslána podruhé.

Veřejným orgánem, který zastupuje ČR v rámci EOSC SB je MŠMT a sekretariát EOSC CZ funguje při vyplňování dotazníku jako partner. Část otázek byla vyplněna v součinnosti se členy Sekretariátu EOSC CZ, další část byla vyplněna ve spolupráci s dalšími partnery:

- Národní technická knihovna (NTK) – otázky související s Open Access
- Pracovní skupina Open Science při AKVŠ – otázky související s implementací principů OS na institucích
- Vedoucí pracovních skupin EOSC CZ – finanční náklady související s implementací EOSC CZ

Průzkum mezi členskými zeměmi je stále v počáteční fázi realizace. Každoročně se prostřednictvím dotazníku sbírá i zpětná vazba k celému procesu a dotazník je dle těchto připomínek aktualizován. Shromážděné údaje z průzkumu jsou nyní brány jako snaha zúčastněných zemí o co nejpresnější informace, některé údaje ještě nemusí být kompletní a budou se v následujících letech zpřesňovat.

Výsledky jsou k dispozici na <https://eoscobservatory.eosc-portal.eu/home>.

2.6.2 Contributions to additional activities 2025

Dotazník *Contributions to additional activities* monitoruje příspěvek členských států, který je určen na doplňkové aktivity a není financován z prostředků EU. K financování těchto aktivit se členské státy zavázaly v Memorandu o porozumění, které bylo uzavřeno mezi EOSC Asociací a jejími jednotlivými členy. Jedná se tedy o monitoring na úrovni institucí – členů EOSC-A.

Monitoring se skládá ze dvou částí:

- *Additional Activities Plan (AAP)* - předpokládané příspěvky pro rok 2025 (ex-ante)
- *Additional Activities Reporting (AAR)* - ověření příspěvků na rok 2023 (ex-post)
- Součástí obou částí je minimálně jedna případová studie.

Dotazník vyplňuje každá členská instituce samostatně, Sekretariát EOSC CZ koordinoval přípravu s dalšími členy EOSC-A v ČR (CESNET, VŠB-TUO, NTK). Příprava dotazníku probíhá v období duben–červen, vyhodnocují se finanční příspěvky za předchozí rok – tj. 2023, a uvádí se plánované finanční příspěvky na rok následující, tj. 2025.

2.6.3 Biennial KPI Survey for EOSC Partnership

Cílem KPI Survey for EOSC Partnership, který probíhá jednou za dva roky, je sledování pokroku členských institucí v plnění klíčových ukazatelů výkonnosti (KPIs) v porovnání s cíli EOSC SRIA v letech 2022-2023.

Dotazník je strukturován dle cílových skupin, kterými jsou:

- Organizace provádějící výzkum (RPO)
- Organizace financující výzkum (RFO)
- Poskytovatel služeb (SP)
- Výzkumná infrastruktura ESFRI (RI)
- Člen/pozorovatel sdružení EOSC
- Monitorovací tým sdružení EOSC (role vyhrazená sekretariátu EOSC-A)
- EK/EOSC-A (role je vyhrazena sekretariátu sdružení EOSC a zástupcům EK)

Sekretariát EOSC CZ koordinoval přípravu s dalšími členy EOSC-A v ČR (CESNET, VŠB-TUO, NTK)

Údaje získané prostřednictvím tohoto průzkumu budou v anonymizované a agregované podobě analyzovány pro zprávu EOSC Focus o hodnocení stavu KPI partnerství EOSC, která bude zveřejněna na začátku jara 2025. Informace budou rovněž zahrnuty do řady zpráv pro hodnocení partnerství EOSC ze strany EK.

3. Evaluační report činnosti PS EOSC CZ

3.1 Fungování PS EOSC CZ, volby vedoucích PS iniciativy EOSC v ČR

Pracovní skupiny iniciativy EOSC CZ (PS EOSC CZ) jsou otevřeným prostorem pro diskuzi a formulování osvědčených postupů v oblasti správy výzkumných dat. Sdružují odborníky z různých oborů, propojují jejich znalosti a zkušenosti a směřují k dosažení konsensu v české akademické a výzkumné obci. Činnost pracovních skupin je organizována formou pravidelných

jednání a je řízena podle Statutu a Jednacího řádu. Členství je otevřené všem a je plně založeno na dobrovolné účasti; zájemci se mohou zapojit prostřednictvím odkazu u jednotlivých skupin na adrese www.eosc.cz/pracovni-skupiny. Každé pracovní skupině předsedá vedoucí pracovní skupiny, který může mít jednoho až tři zástupce.

Aby bylo zajištěno, že činnost pracovních skupin a jejich stanoviska představují odborný názor široké výzkumné komunity, proběhly v průběhu prvního čtvrtletí 2024 první volby vedoucích pracovních skupin iniciativy EOSC v České republice. Samotní vedoucí totiž představují klíčové postavy nejen na národní úrovni, ale také v mezinárodním kontextu, kde budou jako zástupci české vědecké komunity aktivně přispívat k formování evropských standardů a postupů v oblasti správy výzkumných dat.

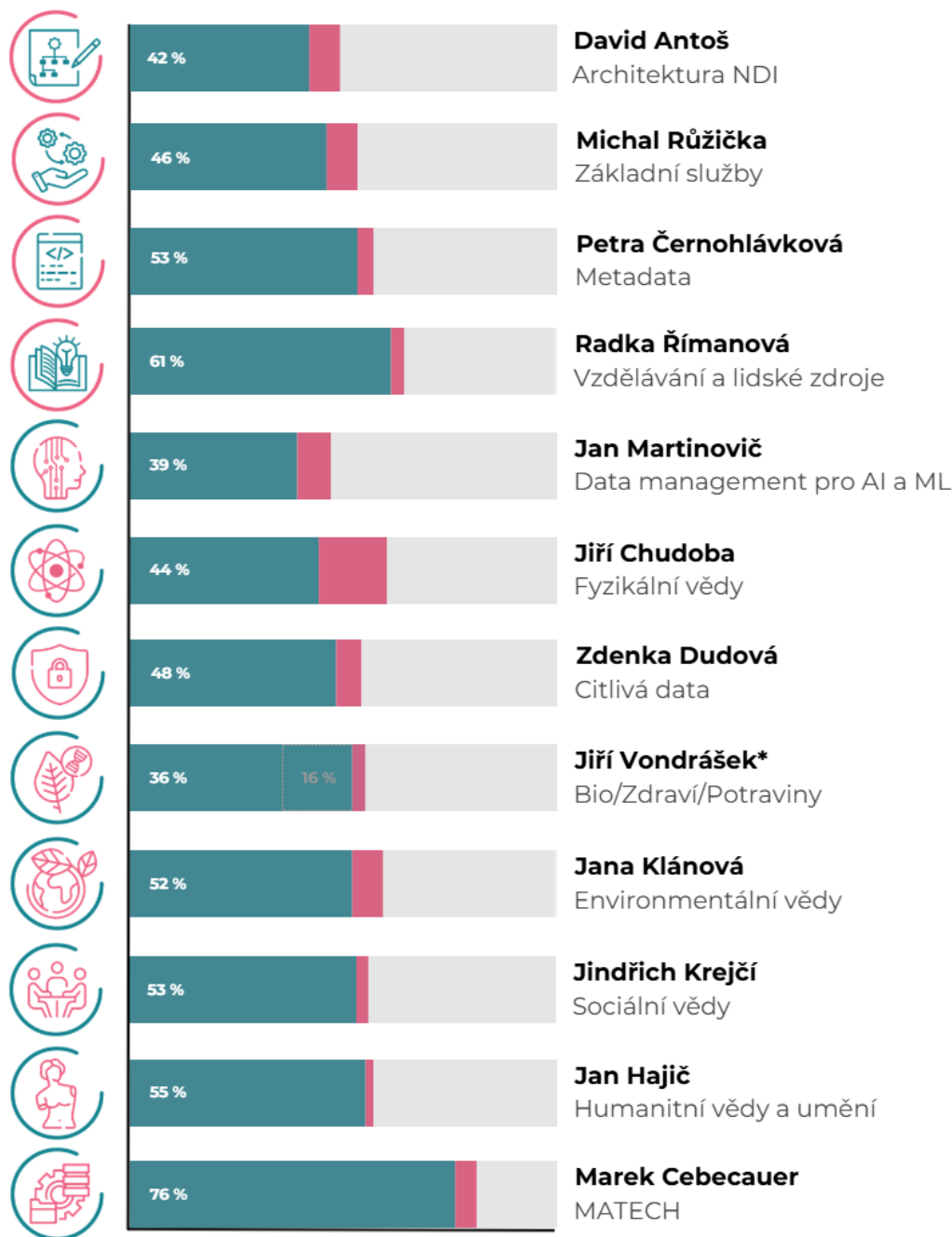
Volba vedoucích z řad členů pracovních skupin, proběhla online skrze zabezpečené elektronické hlasování. Sekretariát EOSC CZ zajistil organizaci celého volebního procesu včetně přípravy hlasovacího softwaru, instruktážních a propagačních materiálů a sestavení volebních komisí, které dohlížely na nestranný průběh voleb.

Volby zajišťují, že pracovní skupiny iniciativy EOSC CZ jsou i nadále řízeny kvalifikovanými odborníky, kteří disponují potřebnou kompetencí, podporou komunity a motivací k dosažení stanovených cílů.

Průměrná volební účast byla 57,7 %, což reprezentuje nadpoloviční většinu oprávněných voličů. Nejvyšší volební účast byla zaznamenána v pracovní skupině Materiálové vědy a technologie, kde dosáhla 81,1 %. Celkově bylo odevzdáno 444 volebních lístků.

Výsledky voleb vedoucích PS EOSC CZ

pro kandidáta | zdrželo se | nevolilo | vedoucí PS

* Jiří Vondrášek měl další 2 protikandidáty, pro které hlasovalo 16 % členů PS

Obr.1: Výsledky voleb vedoucích PS EOSC CZ

3.2 Souhrn činnosti: administrativně-technická podpora PS EOSC CZ

Součástí každé PS EOSC CZ jsou tajemníci a tajemnice, kteří spolupracují s vedoucím/zástupcem vedoucího na kontinuitě činnosti a rozvoji agendy v rámci PS a zajišťují logistickou a administrativní podporu a zázemí pro danou pracovní skupinu. Kromě organizace voleb tajemníci a tajemnice pracovních skupin pokračovali ve správě kolaborativního prostoru v prostředí Microsoft, kde jsou hostovány služby a data spojená s činnostmi PS.

Zásadních změn doznala také sekce informačního portálu www.eosc.cz, která je věnována pracovním skupinám (<https://www.eosc.cz/pracovni-skupiny>). Kromě zjednodušení navigace na stránce přibyla sekce „Pracovní skupiny v číslech“ umožňující vizualizovat základní statistické údaje o členské základně PS EOSC CZ.

3.3 Souhrn činnosti: EOSC CZ networking

Péče o zdraví komunity zahrnuje nejen podporu stávajících členů, ale také aktivní rozšiřování/případně obměnu komunity prostřednictvím přijímání nových členů. Tím se zajišťuje, že komunita zůstává otevřená, inkluzivní a její složení lépe odráží většinový názor společnosti. Tento přístup pomáhá udržovat její relevanci, reprezentativnost a schopnost reagovat na potřeby širšího spektra cílové skupiny.

Z tohoto důvodu vznikla komunitní aktivita nazvaná EOSC CZ networking, která umožňuje setkání širší výzkumné komunity na českých univerzitách a dalších výzkumných ústavech a pracovištích. Cílem setkání je představit iniciativu EOSC v ČR, rozšířit povědomí o možnostech podpory a zjistit, zda mají výzkumníci všechny potřebné informace týkající se implementace EOSC CZ v českém vědeckém prostředí, případně zapojit výzkumníky do činnosti pracovních skupin. Dále je snahou těchto setkání poznat a porovnat postupy podpory správy výzkumných dat a konceptu otevřené vědy na jednotlivých institucích a aplikovat tyto znalosti v rámci iniciativy.

Formát setkání se skládá z několika částí: prezentace pro akademickou komunitu, která pojednává o FAIR principech správy výzkumných dat, cílech a činnosti iniciativy EOSC v ČR, možnostech zapojení do činnosti pracovních skupin, aktivitách Školicího centra a dostupných službách, které vědci mohou využít pro spravování výzkumných dat. Součástí je také představení nově založené komunity data stewardů, což je vysoce relevantní u pracovišť, kde tato specializovaná pozice teprve vzniká.

Po této přednášce často následuje setkání a otevřená diskuse s data stewardy (případně dalšími pracovníky, kteří zajišťují podporu OS) o zvyklostech práce s výzkumnými daty a podpoře Open Science na dané instituci. V případě zájmu se setkání účastní také vedení institucí.

V roce 2024 setkání proběhla na Univerzitě Palackého v Olomouci, Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Technické univerzitě v Liberci a Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Na tato

setkání jsme obdrželi pozitivní ohlasy, například jsme se na Jihočeské univerzitě stali konzultanty nové Open Science strategie a pomohli promovat inzerát na pozici univerzitního data stewarda.

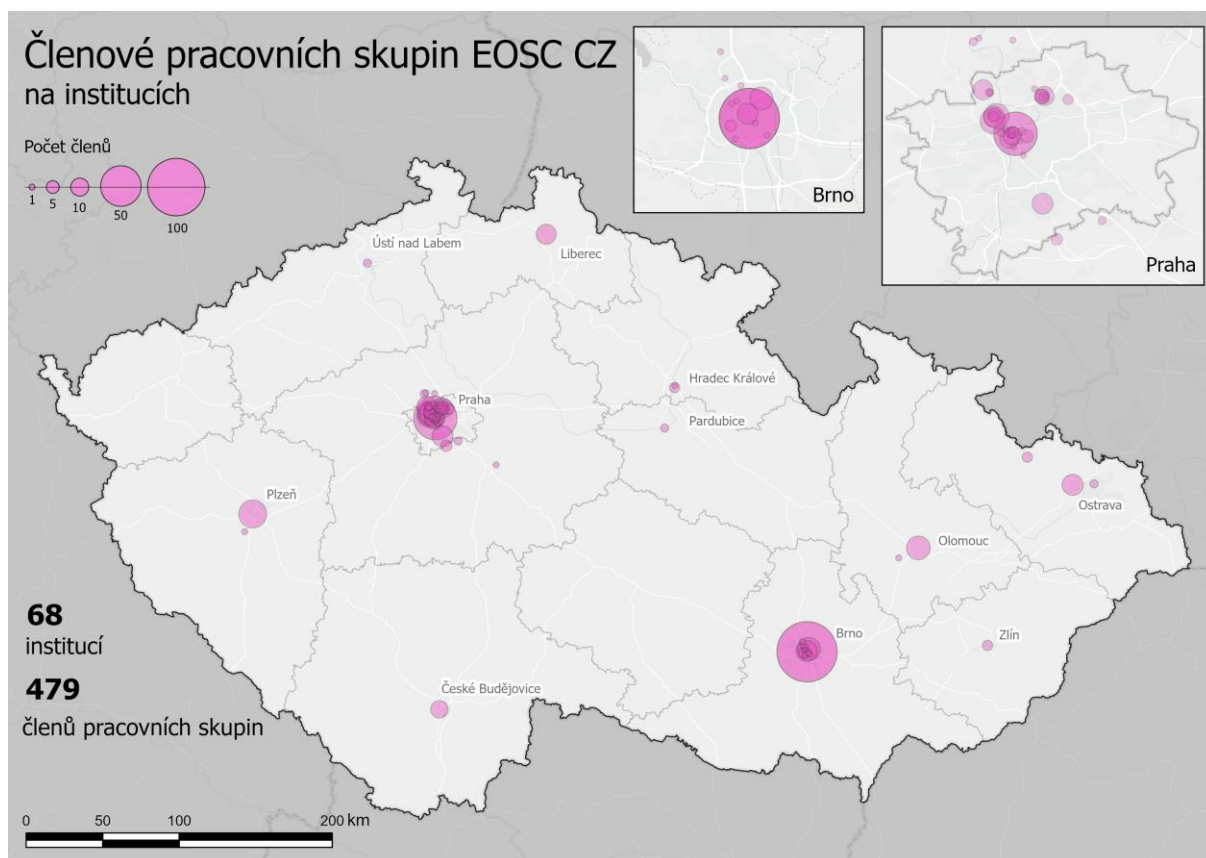
3.4 Souhrn činnosti jednotlivých PS EOSC CZ

Základ implementace EOSC v ČR tvoří čtyři průřezové pracovní skupiny (Architektura národní datové infrastruktury, Základní služby, Metadata, Vzdělávání a lidské zdroje), dvě speciální (Citlivá data, Data management pro umělou inteligenci a strojové učení), doplněné o 6 oborových (tematických) pracovních skupin (Bio/zdraví/potraviny, Environmentální vědy, Fyzikální vědy, Humanitní vědy a umění, Materiálové vědy a technologie, Sociální vědy).

Základním koordinačním prvkem mezi pracovními skupinami a zástupci iniciativy EOSC CZ jsou pravidelné schůze vedoucích PS EOSC CZ. Každá schůze má jasně daný program, který reflektuje aktuální dění v rámci iniciativy EOSC CZ a dalších souvisejících projektech a je z ní vyhotoven zápis. Celkově v roce 2024 proběhlo 20 setkání vedoucích PS EOSC CZ, z toho 17 v online formátu, dvě fyzicky (na půdě Národní technické knihovny a hnutí CESNET v Praze) a jedna v hybridním formátu, taktéž proběhnuvší na půdě CESNET v Praze.

Hlavní náplní činnosti pracovních skupin za uplynulý rok byla spolupráce na přípravě projektu do výzvy OP JAK: Open Science II (OS II). Zástupci pracovních skupin se v tomto kontextu podíleli na přípravě podnětů, které byly předány MŠMT jako podklad pro nastavení výzvy projektu. Dále každý oborový klastr (oborová pracovní skupina) analyzoval datové zdroje a definoval prvky považované v kontextu péče o výzkumná data za kritické, důležité a hodné finanční podpory. Díky tomu mohly být za každou pracovní skupinu definovány konkrétní výstupy, které mají vzejít z projektu OS II. Detailní popis těchto výstupů bude později tvořit základ pro vytvoření projektového záměru (podání projektu v roce 2025).

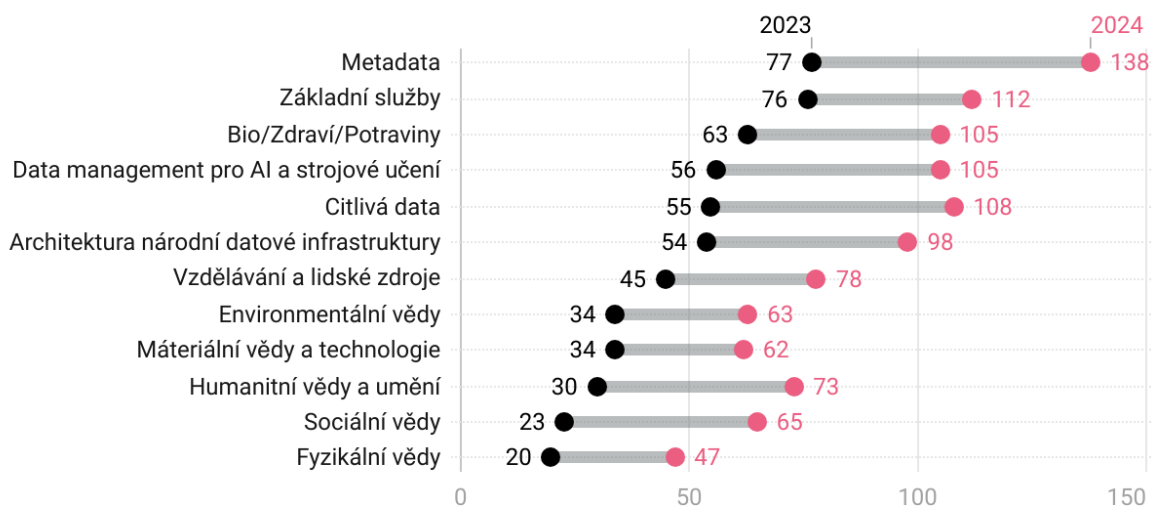
Kromě přípravy projektu OS II se členové pracovních skupin aktivně účastnili školicích a vzdělávacích akcí, které měly za cíl šířit povědomí o EOSC CZ, a poskytovat odborné znalosti a podporu pro využití dostupných nástrojů a služeb v rámci Národní repozitářové platformy pro výzkumná data (NRP), případně Národní datové infrastruktury (NDI). Zástupci pracovních skupin byli taktéž zapojeni do mezinárodních aktivit v rámci evropské iniciativy EOSC, např. formou členství v tzv. Task forces nebo odbornými příspěvky na konferencích či fórech.

Obr. 2: Zapojené instituce do PS EOSC CZ, k 31.12.2024

Počet členů v PS EOSC CZ

k 31.12. 2023 a 2024

Source: Sekretariát EOSC CZ • Created with Datawrapper

Obr. 3: Počty členů PS implementace EOSC v ČR, k 31.12.2024

3.2.1 PS Architektura národní datové infrastruktury (ANDI)

Pracovní skupina Architektura národní datové infrastruktury (PS ANDI) v roce 2024 dosáhla počtu téměř 100 členů z většiny českých krajských měst a institucí v nich působících. PS spolupracovala na projektové žádosti projektu Národní repozitářové platformy pro výzkumná data a architektonickém dohledu nad implementací NDI. Hlavní náplní práce PS v roce 2024 byla odborná pomoc ostatním PS formou konzultací a školení v oblasti architektury NDI a fungování Národní repozitářové platformy pro výzkumná data. Zcela zásadní byly konzultace k vymezení návazností mezi projekty OS I (NRP) a OS II, které vedly k vytvoření [dokumentu](#) popisujícího podmínky vytváření nových a úpravu stávajících oborových repozitářů v projektu Open Science II.

Hlavní výstup PS ANDI za rok 2024:

- Spolupráce na projektové žádosti NRP
- Školení a konzultace pro další PS v oblasti architektury NDI a fungování NRP
- Vytvoření dokumentu podmínek vytváření nových a úprava stávajících oborových repozitářů v projektu Open Science II

3.2.2 PS Metadata (Metadata)

Pracovní skupina Metadata čítá více než 130 členů, a to jak z řad vědeckých pracovníků, tak knihovníků a dalších odborníků z institucí napříč Českou republikou. V rámci pracovní skupiny Metadata pro implementaci EOSC v ČR proběhlo za rok 2024 celkem pět setkání, z nichž čtyři byly online a jedno proběhlo s fyzickou účastí na půdě NTK v Praze. Poslední prosincová schůzka PS Metadata proběhla ve speciálním formátu: byla svolána nad rámec plánovaných meetingů, operativně, v reakci na potřeby komunity. Ústředním tématem diskusí pracovní skupiny bylo v tomto roce prohloubení znalostí o metadatových schématech pro popis výzkumných dat, konkrétně o schématech DataCite a DCAT s vybranými aplikačními profily, a možnostech jejich vzájemné komplementarity a kompatibility. Členové PS Metadata se spolupodíleli na vytvoření draftu dokumentu Základní model pro popis výzkumných dat - komentář k výběru jádra. V průběhu roku 2024 a se vzrůstající odbornou znalostí této problematiky v rámci skupiny došlo v tématu základního metadatového modelu k různým změnám, které ani koncem roku (v důsledku pohybování se ve „state-of-the-art“ rychle se rozvíjející oblasti) ještě nedospěly k definitivnímu závěru. Práce na základním modelu pro popis výzkumných dat v ČR proto stále pokračuje. Tento vývoj dokumentuje draft zmíněného dokumentu, jímž je Základní metadatový model pro popis výzkumných dat – komentář k výběru jádra. Všichni členové PS měli možnost k dokumentu přispět svými připomínkami. Dokument vychází z již dříve publikované [Analýzy mezinárodních metadatových schémat pro popis výzkumných dat](#), která je dostupná v institucionálním repozitáři NTK.

Hlavní výstup PS Metadata za rok 2024:

- Koordinace české odborné komunity (vědců, knihovníků a dalších odborníků) pracující v oblasti metadat;
- Odborné vzdělávání širokého spektra posluchačů z řad českých výzkumníků v oblasti metadat;
- Draft dokumentu Základní metadatový model pro popis výzkumných dat – komentář k výběru jádra (dostupný pro členy PS EOSC CZ, po přihlášení)

3.2.3 PS Základní služby (CORE)

Pracovní skupina Základní služby byla na konci 2024 složena ze 112 členů z řad nejen vědců, ale například také knihovníků, zástupců e-infrastruktur a open science expertů z institucí napříč republikou. V rámci minulého roku proběhly dvě online schůzky pracovní skupiny, jejichž náplní bylo zejména informovat členy pracovní skupiny o aktuálním stavu vývoje identifikovaných potřebných služeb v rámci implementace EOSC v ČR, konkrétně v projektu NRP. Další činnost PS Základní služby byla zaměřena na konzultace dalších relevantních aktivit z oblasti služeb a doporučení pro vývoj pokročilých služeb v rámci projektu do výzvy OP JAK: Open Science II, které budou poskytovat jednotlivé tematické clustery. Kromě toho se zástupci PS podíleli na školicích aktivitách, tvorbě metodických dokumentů ([podmínky vytváření nových a úpravu stávajících oborových repozitářů v projektu Open Science II](#)), nebo aktivitám v rámci expertních fór, např. komunitě data stewardů.

Další činnost pracovní skupiny bude spojena s novou Roadmapou služeb NRP (01/2025), která představí aktualizovaný seznam služeb poskytovaných všemi projekty souvisejícími s implementací EOSC v ČR. Zde bude PS poskytovat zpětnou vazbu na reálné technické nasazení prvních výstupů projektu NRP a EOSC CZ a na základě ní navrhnout vylepšení jejich implementace.

Hlavní výstup PS CORE za rok 2024:

- Školení širokého spektra posluchačů z řad českých výzkumníků a vytváření metodických materiálů pro integraci do NRP
- Příprava a realizace projektu NRP
- Konzultace a doporučení pro vývoj pokročilých služeb v rámci projektu OS II

3.2.4 PS Vzdělávání a lidské zdroje (EDU)

Pracovní skupina Vzdělávání a lidské zdroje funguje jako základní průřezová skupina napříč celou iniciativou EOSC CZ. Klade si za cíl vybudovat udržitelný vzdělávací rámec a umožnit jednotlivcům i institucím rozvíjet kompetence nezbytné pro správu a sdílení výzkumných dat. Ve skupině se vyskytují odborníci (cca 50 členů) zaměřující se na podporu výzkumníků v rámci open science napříč Českými institucemi se zkušenostmi ze zahraničí. Také komunita získává přínosné zkušenosti přímo od výzkumníků, kteří přinášejí své praktické poznatky “z terénu”. Díky tomu se skupině podařilo dosáhnout shody v metodikách, obsahu a tématech pro

vzdělávání v oblasti správy výzkumných dat pro celou vědeckou komunitu. Skupina se sešla celkem dvakrát během roku, přičemž tato pravidelná setkávání jsou pokračováním kontinuální práce skupiny. Zásadním výstupem skupiny je příprava návrhu podoby vzdělávání v chystaném projektu OS II, spolupráce v rámci klíčové aktivity 7 v projektu NRP zaměřené na vzdělávání a osvětu pro datové specialisty. Nadále byla skupina zapojena do úzké spolupráce se Školícím centrem EOSC, ať už v kontextu připravovaných vzdělávacích akcí, či v rámci práce na konkrétních aktivitách skupiny.

Hlavní výstup PS EDU za rok 2024:

- Příprava návrhu podoby vzdělávání v chystaném projektu NRP
- Práce na návrzích kurzu pro další vzdělávání
- Kontinuální informování komunity o vzdělávacích akcích
- Spolupráce na přípravě výukového kurzu pro univerzitní studenty a koncipování vzdělávacího kurzu pro akademické pracovníky
- Suportivní činnost skupiny pro data stewardy – koncipování podkladu pro vytváření institucionální datové politiky (činnost v rámci roku 2025)
- Spolupráce na vytváření kurzu pro data stewardy na UK

3.2.5 PS Bio/zdraví/potraviny (BHF)

Pracovní skupina Bio/zdraví/potraviny zahrnovala na konci roku 2024 celkem 105 členů z celkem 28 institucí. Celkem se pracovní skupina sešla v rámci pěti online a jednoho fyzického setkání, během kterých se soustředila na několik klíčových témat. Činnost PS byla převážně soustředěna na přípravu podkladů pro projekt OS II. Vzhledem ke značné heterogenitě členské základny se pracovní skupina věnovala identifikaci a kategorizaci prvků, které jsou považovány za klíčové pro zapojené obory. Definovány byly potřebné repozitáře, nástroje i metodiky, které by měly sloužit široké výzkumné společnosti. BHF byla také aktivní v koordinaci s dalšími PS, s kterými diskutovala správu citlivých dat i další překryvové aktivity, jako data provenance. Na fyzickém setkání, které proběhlo 16.12. v Brně, byly potom upřesněny konkrétní výstupy, které budou za PS BHF realizovány v rámci projektu OS II.

Hlavní výstup PS BHF za rok 2024:

- Definice a návrh výstupů pro projekt OS II
- Koordinace s dalšími PS na překryvových tématech společných pro více oborů

3.2.6 PS Materiálové vědy a technologie (MATECH)

Pracovní skupina Materiálové vědy a technologie, zkráceně MATECH, je zastoupena více jak šedesáti členy převážně z řad vědců, ale své místo zde našli i knihovníci a jiní odborníci z různých institucí napříč celou ČR. V rámci pracovní skupiny Materiálové vědy a technologie pro implementaci EOSC v ČR proběhlo za rok 2024 celkem dvacet dva setkání, z nichž dvacet

jedna bylo online a jedno proběhlo v hybridním formátu na Západočeské univerzitě v Plzni. PS MATECH se v průběhu roku 2024 zabývala několika různými tématy. Převážně se tato témata týkala elektronických laboratorních deníků, datových repozitářů a také služeb nad nimi, převážně těch vyvíjených a nabízených v rámci Národní repozitářové platformy pro výzkumná data (NRP). V rámci PS MATECH se významně diskutovala témata týkající se přípravy žádosti do výzvy OP JAK: Open Science II. Tyto diskuse byly provázeny dalšími komplementárními tématy, primárně z oblasti metadatových schémat pro případný oborový repozitář pro materiálové vědy a technologie. Schůzek PS MATECH se kromě členů pracovní skupiny příležitostně účastnili i externí přednášející, například při přednášce o platformě LEXIS či nástroji IRODS z IT4Innovations nebo při přednášce o průniku materiálových věd s citlivými daty v ČR. O těchto tématech přednášeli zvaní hosté v rámci pravidelných meetingů pracovní skupiny.

Hlavní výstup PS MATECH za rok 2024:

- Návrhy pro budoucí oborového repozitáře (konkrétně MATECH repozitář);
- Diskuse o službách, které by měly být začleněny do Národní datové infrastruktury tak, aby byly pokryty potřeby komunity MATECH;
- Diskuse o oborově-specifických metadatových schématech.

3.2.7 PS Data management pro umělou inteligenci a strojové učení (D4AI)

Pracovní skupina Data management pro umělou inteligenci a strojové učení zahrnovala v roce 2024 celkem 105 členů (což je dvojnásobek oproti předešlému evaluačnímu období). Pracovní skupina se v pravidelných intervalech setkávala online, přičemž v prosinci 2024 proběhlo setkání ve fyzické formě (formát workshopu) na výzkumném, vývojovém a inovačním centru IT4Innovations v Ostravě. Během roku 2024 pracovní skupina otevřela pro diskuzi několik klíčových témat, která se týkala AI data managementu. Primárním zájmem skupiny byly typy nástrojů a frameworků, které usnadňují práci s datovými sadami s ohledem na využití superpočítačové infrastruktury pro trénování AI modelů. Členové skupiny dále velmi aktivně sdíleli své zkušenosti a specifické požadavky, které se týkají správy a přenosu dat v kontextu jejich výzkumu. Skupina dále diskutovala techniky a postupy nezbytných pro efektivní práci s daty v kontextu umělé inteligence a strojového učení. V rámci pracovní skupiny významně rezonovala i témata týkající se přípravy žádosti do výzvy OP JAK: Open Science II.

Jedním z hlavních výstupů skupiny za rok 2024 byla výše zmíněná organizace workshopu s názvem Správa dat pro umělou inteligenci a strojové učení z pohledu výpočetního prostředí a uživatelských požadavků. Během expertně vedených prezentací (10) a diskusí měli účastníci (40) z různorodých vědeckých disciplín příležitost sdílet své zkušenosti a specifické požadavky v oblasti efektivní práce s daty v kontextu umělé inteligence a strojového učení.

Hlavní výstupy PS Data management pro umělou inteligenci a strojové učení (D4AI) za rok 2024:

- Jedním z hlavních výstupů skupiny za rok 2024 byla organizace AI workshopu s názvem Správa dat pro umělou inteligenci a strojové učení
- Identifikace potřeb členů v oblasti správy a přenosu dat v kontextu jejich výzkumu
- Příprava společné žádosti do výzvy OP JAK: Open Science II

3.2.8 PS Sociální vědy (SOC)

Pracovní skupina sociální vědy se zaměřuje na výzkumná data relevantní pro sociální vědy, a to bez ohledu na jejich disciplinární původ a metodologii. Do centra jejího zájmu spadají zejména data produkovaná pracovišti základního i aplikovaného výzkumu v rámci sociologie, ekonomie, politologie, psychologie a dalších disciplín sociálních věd. Významné je mezioborové využívání dat ze sociálně-vědních výzkumů, respektive dat z jiných vědních oborů přispívajících k řešení souvisejících otázek. Celkem se skupina v roce 2024 sešla čtyřikrát. Hlavním tématem schůzek byla příprava na projektu OS II. Byla diskutována potřeba ukládání velkých dat, která je v sociálních vědách minimální, nicméně v rámci oboru je velký zájem o zvýšení dostupnosti dat z jiných datových zdrojů. V rámci skupiny byly zmapovány repozitáře, které členové v současnosti využívají. Byla identifikována potřeba repozitáře pro citlivá data v sociálních vědách, v rámci tohoto záměru se uskutečnila i schůzka s vedoucími PS SENSI. V září 2024 proběhlo fyzické setkání skupiny v Praze, částečně propojené s PS HUMA. Na setkání se skupiny koordinovaly v rámci přípravy projektu OS II, zazněla také přednáška o průřezovém tématu data provenance. Pracovní skupina si stanovila priority pro projekt OS II, které nyní v rámci tematické klíčové aktivity Sociální vědy bude realizovat.

Hlavní výstup PS SOC za rok 2024:

- Identifikace oborových potřeb v oblasti správy výzkumných dat a nastavení spolupráce k jejich adresování

3.2.9 PS Fyzikální vědy (PHY)

Pracovní skupina Fyzikální vědy byla jednou z posledních, která se formálně rozvinula. V průběhu roku 2024 se počet členů skupiny více než zdvojnásobil a před koncem roku se ustálil na hodnotě 46. Momentálně skupina sdružuje členy napříč celou Českou republikou, a to jak oborově, tak geograficky. Své zástupce má ve skupině více než polovina velkých výzkumných infrastruktur z oblasti fyzikálních věd a inženýrství (AUGER-CZ, BNL-CZ, CERN-CZ, COMPASS, CTA-CZ, CzechNanoLab, FAIR-CZ, Fermilab-CZ, MGML a PALS), osm ústavů akademie věd (Astronomický ústav, Biotechnologický ústav, Fyzikální ústav, Ústav fyziky materiálů, Ústav fyziky plazmatu, Ústav chemických procesů a Ústav organické chemie a biochemie) a jedenáct univerzit od Plzně po Opavu a od Hradce Králové po České Budějovice (ČZU, ČVUT, JU, MU, MENDELU, SU, UK, UP, VŠCHT, VUT, ZČU). V průběhu února byla

finalizována charta pracovní skupiny, v březnu byl do funkce vedoucího pracovní skupiny zvolen RNDr. Jiří Chudoba Ph.D. – vedoucí oddělení Výpočetního střediska fyziky elementárních částic Fyzikálního ústavu AV ČR. Ve druhé polovině roku 2024 proběhly celkem tři schůze, dvě v on-line módu a poslední hybridně s fyzickou účastí na půdě Fyzikálního ústavu AV ČR. Tématem schůzek byla zejména příprava návrhu projektu z výzvy OP JAK: Open Science II. V rámci skupiny proběhlo mapování aktuálně využívaných repozitářů a analýza budoucích potřeb správy výzkumných dat. Na základě těchto zjištění pak byl v několika iteracích připraven návrh tematické klíčové aktivity Fyzikální vědy připravovaného projektu OSII.

Hlavní výstup PS PHY za rok 2024:

- Dokončení charty PS.
- Schůzky online i hybridně.
- Mapování oborových potřeb ohledně správy výzkumných dat.
- Příprava projektu OS II.

3.2.10 PS Humanitní vědy a umění (HUMA)

Pracovní skupina humanitní vědy a umění funguje jako konzultační platforma pro všechna česká pracoviště zabývající se výzkumem v oblasti humanitních věd a umění, a to z hlediska vytváření digitálních objektů v těchto oborech. Skupina se tento rok rozrostla a zdvojnásobila počet svých členů. Věnuje se právním aspektům licencování a „otevřenosti“ směrem k FAIR principům, digitálnímu zpracování dat a jejich zpřístupnění jazykovými a dalšími technologiemi. V roce 2024 se skupina sešla pětkrát, z toho jednou fyzicky v Praze. Hlavním tématem schůzek byla příprava na projekt OS II: byly diskutovány metadatové modely, interoperabilita, napojení na mezinárodní prostředí, udržitelnost, vzdělávání apod. Na společné schůzce s PS SOC byly identifikovány potenciální oblasti spolupráce: obě skupiny mají zájem o nové formy dat a také o využívání dat z externích zdrojů. PS HUMA by také ráda navázala spolupráci s GLAM sektorem, diskutovaly se možnosti evropského financování. V neposlední řadě v rámci skupiny vznikl dotazník, který zmapoval prioritní oblasti v Humanitních vědách a kapacity institucí pro jejich naplnění. Sloužil jako podklad pro jednání při přípravě projektu OS II, která pravidelně probíhají každý týden v rámci tematické klíčové aktivity Humanitní vědy. **Hlavní výstup PS HUMA za rok 2024:**

- Vytvoření oborového dotazníku, analýza výstupů
- Ustanovení nového zástupce vedoucího PS.

3.2.11 PS Enviromentální vědy (ENVI)

Pracovní skupina Enviromentální vědy (zkráceně PS ENVI) se skládala ke konci roku 2024 z více než šedesáti členů, což je zhruba dvojnásobek členské základny z roku 2023. Členy PS ENVI byli převážně vědečtí pracovníci z různých institucí napříč ČR – zastoupeny byly především univerzity, vysoké školy a ústavy Akademie věd ČR, jeden člen byl z Národního muzea.

Začátkem roku se členové PS shodli na Chartě PS a v březnu 2024 si zvolili do vedení PS prof. Janu Klánovou z centra RECETOX (MUNI) a jejího zástupce doc. Patrika Mráze (UK). Pracovní skupina se sešla v průběhu roku 2024 na třech online jednáních. Na schůzkách byly z důvodu postupného navyšování členské základny opakovaně představeny cíle iniciativy EOSC CZ a diskutovány byly potřeby české environmentální komunity v oblasti FAIRifikace vědeckých dat. Tyto potřeby následně PS promítla do plánovaných výstupů projektu OS II. Jako klíčová byla vyhodnocena inovace stávajících datových uložišť a jejich standardů v souladu s FAIR principy. Byla taky identifikována potřeba spolupráce s jinými pracovními skupinami (např. PS BHF, PS SENSI) z důvodu oborových překryvů a možné citlivosti environmentálních dat. Někteří členové PS ENVI se dále podíleli na přípravě projektu NRP, kde vznikají úložiště pro herbářové sbírky.

Hlavní výstup PS ENVI za rok 2024:

- Koordinace české vědecké komunity pracující s environmentálními daty a ukotvení základních tezí pracovní skupiny v chartě
- Identifikace potřeb environmentální komunity v oblasti FAIRifikace výzkumných dat
- Příprava výstupů projektu OS II

3.2.12 PS Citlivá data (SENSI)

Pracovní skupina Citlivá data (PS SENSI) čítala na konci roku 2024 celkem 108 členů z 29 organizací. PS SENSI uspořádala v proběhlém roce celkem 11 setkání, z nich 9 bylo v online formátu a 2 proběhly fyzicky (8. 10. v Hradci Králové, 15. 11. v Praze). Kromě toho pracovní skupina uspořádala také odborný workshop na téma Výpočetní a právní zázemí pro správu citlivých dat nejen v rámci Národní repozitářové platformy, který proběhl 1.10. v Brně.

Hlavní náplní činnosti pracovní skupiny byla příprava projektu OS II. V tomto kontextu pracovní skupina diskutovala svou roli a možnou spolupráci s dalšími PS. Důraz byl také kladen na identifikaci správné praxe postupů správy citlivých dat, k čemuž napomohla také detailní analýza výstupů dotazníku mapujícího současný stav správy citlivých dat. Diskutována byla také překryvová témata, která jsou relevantní pro více oborových PS. Z toho důvodu vedení PS SENSI uspořádalo několik setkání se zástupci dalších PS, které představovaly potenciální partnery pro aktivity v projektu OS II. Aktivita PS SENSI vyústila v uspořádání dvou fyzických setkání a workshopu Výpočetní a právní zázemí pro správu citlivých dat nejen v rámci Národní repozitářové platformy. Na základě toho PS navrhla a rozpracovala konkrétní výstupy, které mají z projektu OS II vzejít.

Hlavní výstup PS SENSI za rok 2024:

- Definice role pracovní skupiny v chystaném projektu OS II, návrh výstupů pro OS II.
- Organizace workshopu Výpočetní a právní zázemí pro správu citlivých dat nejen v rámci Národní repozitářové platformy

4. Evaluační report mezinárodního prostředí EOSC v souvislosti s implementací EOSC v ČR

Iniciativa EOSC CZ je součástí širší evropské iniciativy rozvoje prostředí pro správu výzkumných dat. Evropská iniciativa EOSC (European Open Science Cloud) je výsledkem akceptace řady klíčových evropských a globálních politických milníků a programových dokumentů týkajících se postojů k otevřené vědě (Open Science). EOSC tímto způsobem podporuje strategii Evropské komise pro realizaci a implementaci dílčích cílů stanovených pro ERA ([Evropský výzkumný prostor](#))¹¹, týkajících se především iniciativ:

[1. Open Innovation](#), [2. Open Science](#), [3. Open to the World](#),¹² a 4. FAIR dat.

Cílem budování celoevropské iniciativy EOSC je vytvořit digitální prostor pro setkávání „science producers“ a „science consumers“ aby byl evropský výzkum realizován efektivněji, byl zde prostor pro nové vhledy a myšlenky a přinesl tak potenciál pro inovace. Inovace jsou to, co tvoří zásadní základnu pro růst národního HDP¹³.

V době, kdy již bude EOSC plně funkční, by měl fungovat jako hlavní prvek podporující revitalizovaný Evropský výzkumný prostor (ERA), jehož cílem je posílit základy, kvalitu a dopad evropského výzkumného a inovačního systému v EU a členských státech.

Implementace EOSC v Evropské unii je dlouhodobý proces, který započal již v roce 2015 a první rozsáhlá fáze byla realizována především v období 2018–2020. V rámci této fáze bylo do její realizace prostřednictvím rámcového programu Horizon 2020 investováno cca 250 milionů eur. Hlavními výstupy byly strategické studie, specifické komponenty, zapojení velkých výzkumných infrastruktur (ESFRI) prostřednictvím tzv. clusterových projektů.

Klíčovou roli v implementaci EOSC má EOSC Association, která byla založena roku 2020, a tímto krokem se evropský EOSC dostal do druhé, implementační fáze (2021–2030), která probíhá v kontextu „[Evropského partnerství EOSC](#)“¹⁴ a dle Strategické výzkumné a inovační agendy EOSC (SRIA). Do EOSC Association mohou jako členové vstoupit subjekty z členských států EU či přidružených zemí anebo ze států asociovaných k rámcovému programu EU. Rozvoj EOSC probíhá na principu tzv. tripartity (EOSC Tripartite Governance), v níž je EU zastoupená EK, zúčastněné země zastoupené v Řídícím výboru EOSC (EOSC Steering Board) a výzkumná komunita zastoupená právě v EOSC Association. Za ČR bylo v EOSC Asociaci v roce 2024

¹¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13567-2020-INIT/en/pdf>

¹² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3213b335-1cbc-11e6-ba9a-01aa75ed71a1>

¹³ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/growth.en.html>

¹⁴ <https://eosc.eu/partnership>

zastoupeno 5 institucí (CESNET, MU, VŠB – TUO, NTK, a Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR).

Diskuze o architektuře implementace EOSC v České republice započaly v roce 2021 pod záštitou MŠMT a tímto krokem započaly jednotlivé fáze rozvoje národní datové infrastruktury.

4.1. Principy a cíle mezinárodní spolupráce iniciativy EOSC CZ

Česká republika, jako členský stát EU aktivně přispívá k datovým panevropským iniciativám, a je tedy přirozeným účastníkem mezinárodního dění iniciativy EOSC. V tomto ohledu je velmi důležité zůstat angažovaný v dílčích mezinárodních aktivitách s EOSC souvisejících, jak prostřednictvím institucí, tak jednotlivých výzkumníků/expertů. Bez takto systematicky budovaného know-how a příležitostí by velmi rychle došlo ke ztrátě možnosti dění na této úrovni adekvátně tvořit a ovlivňovat, a to by byla pro ČR velká nevýhoda nyní i do budoucna. Znalost mezinárodního prostředí EOSC a zapojení do jednotlivých různorodých struktur je tedy nutné aktivně podporovat, a i to je jednou z rolí iniciativy EOSC CZ. Aktivní zapojení českých vědeckých pracovníků a expertů do různorodých mezinárodních struktur přináší možnost např. aktivně se podílet na formování strategie implementace EOSC (prostřednictvím zapojení do pracovních skupin EOSC Asociace – [Task Forces](#)), spoluvytvářet témata pro pracovní programy Horizon Europe (dle EOSC Multi-Annual Roadmap „[MAR](#)“ na rok 2025 a období 2026-2027) anebo být zvaným účastníkem v evropských projektech díky mezinárodní aktivitě.

Mezi dílčí cíle mezinárodní iniciativy EOSC CZ patří především:

- zviditelnění a upevnění dobré pozice systému zpracování výzkumných dat v ČR v rámci Evropy,
- posílení mezinárodní spolupráce v rámci iniciativy EOSC a potažmo open science,
- otevřenost, sdílení znalostí (best practice), vzájemná podpora a posilování českého přínosu k evropskému vědeckému výzkumu,
- podpora účasti členů EOSC komunity na evropských výzkumných projektech a iniciativách,
- zapojení do tvorby mezinárodních politik v oblasti EOSC,
- analytická činnost spojená s mezinárodním prostředím EOSC,
- analýza a monitoring národních zapojení do mezinárodních EOSC a souvisejících projektů,
- podpora sdružení CESNET jako Pověřené organizace (Mandated Organization) za Českou republiku v rámci EOSC Asociace.

Sekretariát EOSC CZ je kontaktním a koordinačním místem české vědecké komunity na evropské úrovni v rámci EOSC. Ve spolupráci s ostatními členy EOSC Asociace za ČR a českým

zastoupením ve Steering Board EOSC je tak jedním z míst, kde je koordinována činnost k naplňování cílů mezinárodní spolupráce.

4.2 Zapojení do mezinárodních aktivit v roce 2024

České zastoupení v reformovaných Task Forces (TF) EOSC Asociace

V dubnu proběhla kampaň jejímž cílem bylo nově obsadit strategicky reformované TF EOSC Asociace. Aktuálně existují 4 TF a aktuální počet osobních účastí za Českou republiku je 14 přičemž 2 čeští členové; Petr Holub a Jiří Marek (oba MU) figurují i jako Co-Chairs daných TF.

Navázání spolupráce s EOSC Support Office Austria (SOA)

V červnu bylo v Brně zorganizováno setkání zástupců rakouského EOSC SOA se zástupci Sekretariátu EOSC CZ. Šlo o setkání s odborným programem, kdy jsme si navzájem představili své národní přístupy k implementaci EOSCu a vyměnili konkrétní zkušenosti.

Výměnná stáž Meghan Bohardt (EOSC SOA) v Sekretariátu EOSC CZ

V návaznosti na setkání s rakouskými kolegy a na základě požadavku EOSC SOA Sekretariát EOSC CZ připravil týdenní stáž pro Meghan Bohardt, kdy se detailněji seznámila s činnostmi jednotlivých oddělení a skupin EOSC CZ Sekretariátu a iniciativy EOSC CZ jako takové.

Strategické setkání EOSC Steering Board sub-group ve Vídni

Luděk Matyska (MU a CESNET) zorganizoval spolu s Janem Hruškem (UFCH JE, člen EOSC Steering Boardu za ČR) a Stefanem Hanslikem (BMBWF, člen EOSC Steering Boardu za AT) setkání skupiny několika členů EOSC Steering Board (SB). Tohoto setkání se účastnili zástupci SB z České republiky, Rakouska, Německa, Chorvatska a Slovinska. Diskutovaly se především představy o budoucím uspořádání EOSC Federace. Je obecná tendence v těchto setkáních dle potřeby pokračovat a formovat tak lépe stanoviska vybraných zemí což vede i k silnější pozici při jejich prosazování na EU úrovni.

EOSC United - Future Engagement Model for the EOSC Federation (HORIZON-INFRA-2024-EOSC-02-01)

V červnu se zástupci iniciativy EOSC CZ reprezentovanými Sekretariátem EOSC CZ též zúčastnili výběrového řízení EOSC Asociace na účast v budoucím konsorciu projektu EOSC United. Spolu s dalšími partnery jsme následně připravili žádost do výzvy HORIZON-INFRA-2024-EOSC-02-01, která byla odeslána k posouzení Evropské komisi v září 2024. V lednu 2025 jsme od Evropské komise získali vyrozumění, že projekt byl udělen a zhruba v září 2025 by měla začít jeho realizace.

Aktivní zapojení českých odborníků do program EOSC Symposia 2024 v Berlíně

Programu EOSC Symposia 2024 se aktivně (panelové diskuze) účastnili 4 čeští odborníci. Luděk Matyska (MU a CESNET), Marek Cebecauer (UFCH JH), Jiří Marek (MU) a Petr Holub (MU). Před EOSC Symposiem byla EOSC Asociací též vyhlášena soutěž o možnost prezentovat specifická národní témata související především s výzkumnými komunitami a EOSC implementací formou posteru. EOSC CZ se do soutěže zapojil a formou posteru představil činnosti Pracovních skupin (PS) pro implementaci EOSC v ČR. Tím byly činnosti iniciativy EOSC CZ dále prezentovány na mezinárodní úrovni.

Účast na General Assembly EOSC Support Office Austria (SOA)

V prosinci 2024 byla iniciativy EOSC CZ pozvana k účasti na rakouském 4. General Assembly EOSC SOA. Vedoucí Sekretariátu EOSC CZ Jiří Marek zde prezentoval český přístup k implementaci EOSC a byl pozván i k účasti v následné panelové diskuzi, kde se řešila různá specifika národních implementací.

5. Doporučení pro implementaci EOSC CZ

5.1 Závěry z roku 2024

Na základě vývoje roku 2024 je možné vyzdvihnout tyto závěry:

1. Rozvoj pracovních skupin EOSC CZ a souvisejících komunit (data stewardů) v roce 2024 dále podpořilo svůj význam klíčového nástroje pro agilní a aktivní komunikaci s vědeckou komunitou jako hlavní cílovou skupinou iniciativy EOSC CZ. To potvrzuje jak narůstající zájem o tyto „platformy pro diskusi“, tak i jejich aktivní zapojení do připomínkování, realizace a rozvoje klíčových prvků iniciativy EOSC CZ. Z toho plyne potřeba tyto aktivity nadále podporovat v roce 2025, kdy začnou fungovat i nástroje pro správu výzkumných dat v rámci Národní datové infrastruktury (NDI), které přinese projekt NRP.
2. Díky zahájení projektu Národní repozitářové platformy pro výzkumná data (NRP) a přípravě projektu do výzvy OP JAK: Open Science II na rozvoj oborových clusterů se zapojuje do budování NDI a obecně iniciativy EOSC CZ již více než 20 institucí napříč ČR (myšleno přímí partneři jednotlivých realizovaných nebo plánovaných projektů). Důležitost komunikace nejen skrze vědecké a další komunity, které pracují v oblasti správy výzkumných dat, ale i systémová komunikace s institucemi bude důležitým aspektem 2. fáze rozvoje iniciativy EOSC CZ. Tedy jak se EOSC CZ postupně propíše do „institucionálního fungování“ českého akademického světa. Proto je nutné dále podpořit aktivity jako setkávání platformy institucí, která započala v roce 2024 při zahájení přípravy projektu do výzvy OP JAK: Open Science II.
3. Rok 2024 vytvořil nezbytnou technologickou, organizační a kapacitní přípravu na zahájení pilotního provozu služeb NDI a celé NRP v roce 2025 a 2026. Bude tak klíčové

využití tohoto vybudovaného zázemí pro agilní testování nově spuštěných služeb a nástrojů, aby mohlo dojít k postupnému a kvalitativnímu rozvoji nabízených řešení pro vědeckou komunitu.

4. V říjnu 2024 byla spuštěna první celoevropská „EOSC služba“ s názvem EOSC EU Node. Ta předznamenává důležitý rozvoj federované EOSC infrastruktury napříč EU, do které se česká iniciativa musí vhodně a komplementárně napojit. Je proto klíčové v roce 2025 být aktivně zapojit i do evropské úrovně EOSCu, k čemuž nám pomáhá i zapojení národních expertů do pracovních skupin EOSC apod.

5.1 Výhled na rok 2025

Iniciativa EOSC CZ bude mít v roce 2025 tyto milníky:

- 01/2025 Vznik roadmapy služeb NRP/NDI
- 03/2025 Průzkum mapování vědecké komunity
- 04/2025 Komunikační kampaň ohledně výsledků cost-benefit analýzy PIDs
- 05/2025 Národní podpora implementace identifikátoru ROR pro výzkumné organizace a infrastruktury
- 05/2025 National Tripartite Event (NTE) v Brně
- 06/2025 Letní škola data stewardů v Ostravě
- 06/2025 Pilot Národního katalogu repozitářů (NKR)
- Q2/2025 Příprava prostředí pro tvorbu repozitářů
- Q3/2025 Integrace a pilotování Data stewardship Wizard (DSW) v NRP
- 08/2025 Dvě fyzická setkání komunity Data Stewardů
- 09/2025 Vznik FAIR příručky pro Data Stewardy a dalších metodických a výukových materiálů a šablon
- 10/2025 Předpokládané zahájení projektu OP JAK: Open Science II
- Q4/2025 Analýza modelů udržitelnosti NDI po roce 2028
- Q4/2025 Integrace a pilotování AAI v NRP
- Q4/2025 Provoz pilotních repozitářů NRP

Milníky jednotlivých projektů jsou k dispozici na časové ose: <https://roadmap-nrp.cloud.e-infra.cz/>

6. Školící, vzdělávací akce a metodická podpora 2024

Vzdělávací aktivity zůstávají klíčovou součástí iniciativy EOSC CZ. Prostřednictvím Školícího centra EOSC CZ bylo v roce 2024 realizováno celkem 16 školení a 1 konference. Těchto akcí se zúčastnilo dohromady 1707 osob. 1488 účastníků navštívilo školení a 219 osob se zapojilo do konference, z toho 114 fyzicky a 105 online.

Oproti předchozímu roku se také navýšil počet fyzických školení, které byly v roce 2024 uspořádány na 4. Tento nárůst reflektuje rostoucí zájem o osobní setkání a diskusi v rámci odborné komunity.

Pro identifikaci potřeb účastníků a hodnocení kvality jednotlivých školení jsou využívány nástroje zpětné vazby, zejména dotazníky. Školení obsahově pokrývají širokou škálu témat souvisejících s celým životním cyklem dat, od jejich správy až po sdílení a opětovné využití.

1	Datum	Název	Typ akce	Místo konání	čas	Počet účastníků (indikátor)
2	17.01.2024	Úvod do FAIR dat	školení	online	10:00-12:00	181
3	24.01.2024	Data management plány a plánování	školení	online	10:00-12:00	155
4	26.02.2024	Řízení slovníky/ontologie v ČR, jak fungují, kde je najít, číselníky ČÚZK, ČSÚ aj.	školení	online	9:30-11:45	63
5	11.03.2024	Seminář: Projekt NRP pro členy PS EOSC CZ (představení projektu a diskuse)	školení	online	10:00-12:00	93
6	22.03.2024	Úvod do problematiky perzistentních identifikátorů (PIDs)	školení	online	10:00-12:00	112
7	24.04.2024	Praktické otázky licencování	školení	online	10:00-12:00	134
8	23.05.2024	Proč používat Open Science	školení	online	10:00-11:30	111
9	03.06.2024	Otevřená Data ve veřejné správě	školení	online	10:00 - 11:30	46
10	04.06.2024	Řízené slovníky a ontologie jako užiteční pomocníci – praktické ukázky a doporučení	školení	online	10:00 - 12:00	31
11	05.09.2024	Elektronické laboratorní (terénní) deníky - (ELN)	školení	online	10:00 - 12:00	127
12	10.09.2024	Školení pro komunitu data stewardů (součástí byly tyto 3 lekce: Základy Version control - Git/GitHub, Práce s knowledge model editorem v DSW, Centre for Digital Humanities)	školení	fyzicky, Praha, CUNI	13:00 - 17:00	50
13	01.10.2024	Výpočetní a právní zázemí pro správu citlivých dat nejen v rámci Národní repozitářové platformy	školení	Brno	10:00-16:00	52
14	10.10.2024	Práce s repozitářem Zenodo	školení	online	10:00-12:00	193
15	23.10.2024	Zpracování dat s využitím velkých jazykových modelů	školení	Ostrava	8:30-11:00	30
16	10.12.2024	Správa dat pro umělou inteligenci a strojové učení z pohledu výpočetního prostředí a uživatelských požadavků	školení	Ostrava	9:30-16:30	40
17	12.12.2024	Citizen science a využívání dat získaných prostřednictvím občanské vědy	školení	online	10:00-12:00	70
18	CELKEM					1488
19						
20						
21	26.11.2024	Národní konference EOSC CZ - prezenční účast	konference	Praha	9:00-17:00	114
22	26.11.2024	Národní konference EOSC CZ - online účast	konference	online	9:00-17:00	105

Obr. 1 Evidence účastníků Školícího centra EOSC-CZ

V roce 2024 s rozjezdem projektu NRP zahájila práci i Klíčová aktivita 7 (KA7 NRP), která se zaměřuje na podporu data stewardů a používá koncept „train the trainers“ se zaměřením na služby NRP. Prvním klíčovým krokem bylo navázání synergické spolupráce se Školícím centrem EOSC CZ, přičemž organizace školení spadá pod Školící centrum EOSC CZ, zatímco KA7 NRP se specializuje na vývoj obsahu a metodických materiálů.

Mezi hlavní činnosti KA7 NRP patří podpora a rozvoj komunity data stewardů, což zahrnuje nejen podílení se na diskusích, ale také i organizaci setkání data stewardů. Vedle toho byly průběžně poskytovány konzultační služby, především na obecná témata, jako jsou role data

stewardů a DMP. V budoucnu je plánováno konzultace více metodicky rozvinout v návaznosti na technologický rozvoj repozitářových platforem a služeb NRP.

Dalším klíčovým pilířem metodické podpory je tvorba metodických materiálů a dokumentů. V roce 2024 byl vytvořen dokument „Manuál začínajícího Data Stewarda“, který slouží jako praktický průvodce pro začátečníky v této oblasti a slouží jako „můstek“, o který se mohou noví data stewardi opřít. V současné době se pracuje na dalších dokumentech a manuálech, které budou k dispozici v příštím roce (nebo v průběhu dalších fází projektu).